

પાદ - ૮
કીકી હતી કે હાથી હરે?

ધોરણ : ૩

ગુજરાતી

ભાગ - ૨

□ ગીત :

ચિત્ર ગયું બદલાઈ

એક દિવસ પીંછી લઈ રામુ કંઈક ચીતરવા બેઠો,
સરસ મજાનો રંગ ભરીને કરે લસરકો હેઠો.
ઘડીક વાર એ રંગ જુએ ને ઘડીક જુએ આકાશ,
પણમાં પીંછી બોળીને એ કંઈક ચીતરતો ખાસ.
ચિત્ર ઝું ત્યાં એણે કીધું આલ સાંજનું દોરી દીધું,
પીંછી મૂકી દઈ બાજુએ કામ બધું સંકોરી લીધું.

ને એવામાં રાત પડી ગઈ રંગ ગયા ક્યાં ઊડી,
રામુએ લઈ રંગ શ્યામ ને આલ દીધું ફબૂરી.
ત્યાં તો દીઠો ચાંદલિયો ને દીઠા ટમટમ તારા,
રામુએ પાણી પીંછીથી ચીતર્યા રે ચમકારા.

ત્યાં જ પડી ગઈ સવાર, આબનું ચિત્ર ગયું બદલાઈ,
પંખી કલરવ કરતાં ગાતાં તેજ ગયું પથરાઈ.

રામુ મૂંઝાતો બેઠો કે કેમ કરી ચીતરવું,
સાંજ ઉપર તો રાત કરી પણ અજવાણું ક્યાં ભરવું?

કીર્તિદા બ્રહ્મભટ્

□ જે અક્ષર પર બિંદી છે તે અક્ષર આવે ત્યારે નાક

દબાવી તે શબ્દ બોલો :

પીંછી, રંગ, સાંજ, સંકોરી, ક્યાં, ચાંદલિયો, ત્યાં, પંખી

□ વાતચીત

૧. આ ગીતમાં તમને કયો શબ્દ બોલવાની મજા પડી? શા માટે?

✓ આ ગીતમાં અમે ‘પીંછી’ શબ્દ બોલવાની મજા પડી કારણ કે, ‘પી’ અક્ષર એક લયથી બોલાય છે અને ગીતમાં વધારે વખત આવે છે.

૨. તમને કઈ પંક્તિ વધુ ગમી? શા માટે?

✓ મને નીચેની પંક્તિ વધુ ગમી, કારણ કે તેમાં રાત્રિના આસનનું દશ્ય રામુએ પીંછીથી ચીતર્યુ છે.

“ત્યાં તો દીઠો ચાંદલિયો ને દીઠા ટમટમ તારા,

રામુએ પાછા પીંછીથી ચીતર્યા રે ચમકારા.”

૩. રામુ શું દોરવા માંગતો હતો?

✓ રામુ આભનું ચિત્ર દોરવા માંગતો હતો.

૪. રામુએ રાતના આકાશમાં શું-શું જોયું?

✓ રામુએ રાતના આકાશમાં ચાંદલિયો અને ટમટમતા તારા જોયા.

૫. રામુએ પીંછીથી કઈ-કઈ કરામત કરી?

✓ રામુએ પીંછીથી સાંજના આભનું સુંદર ચિત્ર દોર્યું. રાત પડતાં શ્વામ રંગથી આભ ઢબૂરી દીધું. ચાંદલિયો અને ટમટમતા તારા દેખાતા રામુએ પીંછીથી કરી પાંછું તે દ્રશ્ય ચિત્રમાં દર્શાવ્યું.

૬. રામુ શા માટે મૂંઝાવા લાગ્યો?

✓ રામુએ સાંજના દ્રશ્ય ઉપર રાતનું દ્રશ્ય ચીતર્થુ હતું. સવારે અજવાળું થતાં હવે એ અજવાળું ચિત્રમાં કેવી રીતે ભરવું ? આ બાબતે રામુ મૂંઝાવાં લાગ્યો.

૭. આભનું ચિત્ર બદલાતાં આકાશમાં શું - શું થવા લાગ્યું?

✓ આભનું ચિત્ર બદલાતાં આકાશના રંગ પણ બદલાવા લાગ્યા. સાંજ પછી રાત પડતાં આકાશ શ્યામ થઈ ગયું. સવાર થતાં અજવાળું થતાં વળી આકાશનો રંગ બદલાઈ ગયો.

૮. આકાશ કેવું હોય છે? વર્ણન કરો.

✓ વરસાદ પડવાનો હોય ત્યારે

વરસાદ પડવાનો હોય ત્યારે આકાશ ધનધોર વાદળાંથી છવાઈ જાય છે, દિવસે
પણ અંધારું થયું હોય તેવું દ્રશ્ય જોવા મળે છે.

✓ ઉનાળાની બપોર

ઉનાળાની બપોરે સૂર્યનો પ્રખર તડકો હોય છે. આકાશમાં હાઈ વોલ્ટેજનો લેમ્પ
પ્રકાશતો હોય તેવું દ્રશ્ય જોવા મળે છે.

✓ રાત્રે

અજવાળી રાત્રે આકાશ દુધિયા રંગે રંગાયું હોય તેવું દ્રશ્ય જોવા મળે છે.

અંધારી રાત્રે આકાશ શ્યામ રંગે રંગાયું હોય તેવું દ્રશ્ય જોવા મળે છે. આકાશના
શ્યામ રંગમાં તારલિયાની સફેદ છાંટ કરી હોય તેવું દ્રશ્ય જોવા મળે છે.

✓ સવારે

સવારે આકાશ સોનેરી રંગે રંગાયું હોય તેવું દ્રશ્ય જોવા મળે છે.

૬. તમને કયા સમયનું આકાશ જોવું ગમે? શા માટે?

✓ મને વહેલી સવારનું અને સાંજનું આકાશ જોવું ગમે. આ સમયે ધરતી સોનલ વરણી થઈ હોય તેવું દ્રશ્ય જોવા મળે છે, જે મને ખૂબ ગમે છે.

૧૦. તમને કયા પંખીનો અવાજ ખૂબ ગમે છે? તે અવાજ કરો.

✓ મને કોયલનો અવાજ ખૂબ ગમે છે. કૃઉ... કૃઉ...

□ ત્રણના જીથમાં કામ કરો. ખોટી રીતે લખેલા અક્ષરોને સુધારીને, ગોઠવીને વાક્ય ફરીથી લખો.

૧. શિક્ષકે વિદ્યાર્થીને ભપ્ર પૂછ્યો.

શિક્ષકે વિદ્યાર્થીને પ્રશ્ન પૂછ્યો.

૨. જયેશ રવિવારે સહકથી આવ્યો.

✓ જયેશ રવિવારે કસાથી આવ્યો.

૩. સહસ્વ હવા માટે વધુ વૃક્ષો વાવવાં જોઈએ.

✓ સ્વસ્થ હવા માટે વધુ વૃક્ષો વાવવાં જોઈએ.

૪. દદીઓએ ડોક્ટરમાં શાવિસ રાખવો જોઈએ.

✓ દદીઓએ ડોક્ટરમાં વિશ્વાસ રાખવો જોઈએ.

૫. રાજા શઅ પર બેઠા હતા.

✓ રાજા અશ્વ પર બેઠા હતા.

૬. આરોનને ફુટબોલ રમવાની સહાઈ થઈ.

✓ આરોનને ફુટબોલ રમવાની ઇસ્તા થઈ.

9. શ્વરી ખૂબ જ સુંદર છે.

✓ વિશ્વ ખૂબ જ સુંદર છે.

8. આપણે શહીર પાસે જ્ઞાન માંગવું જોઈએ.

✓ આપણે ઈશર પાસે જ્ઞાન માંગવું જોઈએ.

6. સેરેનાને તથે રંગનાં કપડાં ગમે છે.

✓ સેરેનાને શ્વેત રંગનાં કપડાં ગમે છે.

□ ચાર કે પાંચના જીથમાં કામ કરો. જુખો, વિચારો, શિક્ષકે પૂછેલ પ્રશ્નના જવાબ આપો :

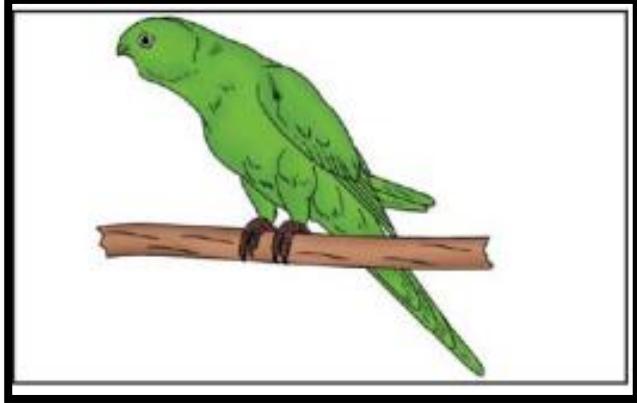
• “ચાલો, વિચારીએ.... ... મજા કરીએ....”

(૧)

1. આ ચિત્રમાં શું જુદું લાગે છે?
2. ફૂલ ઉડવા લાગે તો શું થાય?
3. પતંગિયાને પાંખો ના હોય તો...?

(2)

(3)

૧. આ ચિત્રમાં શું ખૂટતું જુદું લાગે છે?

૨. પોપટને ચાંચ ન હોય તો શી મુશ્કેલી પડે?

૩. તમને કયું પક્ષી ખૂબ ગમે છે? શા માટે?

૧. આ ચિત્રમાં તમને શું અલગ લાગે

૨. દડો કેવી રીતે આડ પર આવ્યો હશે?

૩. વૃક્ષને ડાળીઓ ન હોય તો...?

૪. તમને કેવું આડ ગમે? શા માટે?

૫. તમારા પ્રિય વૃક્ષનું નામ કહો.

□ આપેલ વાક્યને વાંચો. તેવા અર્થવાળી પંક્તિ શોધીને લખો :

૧. ચિત્ર દોરાઈ જતાં રામુએ ચિત્રનો સામાન લેગો કરી લીધો.

➢ ચિત્ર રૂકું ત્યાં તેણે કીધું આભ સાંજનું દોરી કીધું, પીંછી મૂકી દઈ બાજુએ કામ, બધું સંકોરી લીધું.

૨. રામુએ ચાંદા અને તારા જોઈ તેમાં પીંછીથી ચમકારા કર્યા.

➢ ત્યાં તો દીઠો ચાંદલિયો ને દીઠા ટમટમ તારા, રામુએ પાછા પીંછીથી ચીતર્યા રે ચમકારા.

૩. રામુએ શયામ રંગથી મનમાં હતું તેવું આકાશ ચીતર્યું.

➤ રામુએ લઈ રંગ શયામ ને આબ દીધું ફબૂરી.

૪. સવાર પડતાં આકાશમાં પંખીઓનો અવાજ સંભળાવા લાગ્યો.

➤ ત્યાં જ પડી ગઈ સવાર, આબનું ચિત્ર ગયું બદલાઈ, પંખી કલરવ કરતાં ગાતાં તેજ ગયું પથરાઈ.

૫. આકાશ અને રંગો જોઈને રામુ કંઈક નવું ચિત્ર દોરવા લાગ્યો.

➤ ઘડીક વાર એ રંગ જુએ ઘડીક જુએ આકાશ, પળમાં પીંછી બોળીને એ કઈક ચીતરતો ખાસ.

□ પહેલાં શું કર્યું... પછી શું કર્યું? વાક્યોને સવારથી સાંજના કમમાં ગોઠવો :

૧. ચા-નાસ્તો કર્યો.
૨. ચાંદામામા સપનામાં આવ્યા.
૩. દાંત સાફ કર્યા.
૪. ગણવેશ પહેરીને તૈયાર થયાં.
૫. ગૃહકાર્ય કર્યું.
૬. સ્નાન કર્યું.
૭. ભાષાનો તાસ આવ્યો.
૮. દાઈમાએ વાર્તા કહી.
૯. મિત્રો સાથે રમત રમ્યાં.
૧૦. પ્રાર્થનાસભામાં રજૂઆત કરી.

૧. દાંત સાફ કર્યા.
૨. સ્નાન કર્યું.
૩. ચા-નાસ્તો કર્યો.
૪. ગૃહકાર્ય કર્યું.
૫. ગણવેશ પહેરીને તૈયાર થયાં.
૬. પ્રાર્થનાસભામાં રજૂઆત કરી.
૭. ભાષાનો તાસ આવ્યો.
૮. મિત્રો સાથે રમત રમ્યાં.
૯. દાઈમાએ વાર્તા કહી.
૧૦. ચાંદામામા સપનામાં આવ્યા.

□ રમત : કોણ શું કરે છે? તે જુઓ, બોલો :

કિયાઓની ચિઠ્પીઓ બનાવી એક બોક્સમાં મૂકો. જમીન/ભૌયતળિયા પર ત્રણ વર્તુળ દોરો.
જેમકે;

ગઈકાલ

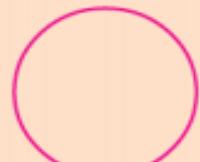
રવિવાર

આજ

સોમવાર

આવતીકાલ

મંગલવાર

વિદ્યાર્થીઓને ચિઠ્પી ઉપાડી કિયા કરવા કહો.

ઉદા. : નૈના ચિઠ્પી ઉપાડે છે. તેની ચિઠ્પીમાં ‘હસો’ એવી કિયા કરવાનું આવે છે. ‘નૈના ખડખડાટ હસે છે.’ ત્યારબાદ નૈનાને આજના વર્તુળમાં ઉભી રાખી વિદ્યાર્થીઓને પ્રશ્ન પૂછો.
નૈના આજે શું કરે છે? - વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તર આપવાની તક આપો. જેમકે ‘આજે નૈના હસે
છે.’-ને રીતે વર્તુળ બદલી વાક્ય બોલવા કહો. જેમકે; ‘ગઈકાલે નૈના હસતી હતી.’ ‘આવતીકાલે
નૈના હસશે.’

□ કોણ શું-શું કરતું હતું? બોલો અને લખો :

ઉદા. દિવ્યા શું કરતી હતી?

➤ દિવ્યા દોડતી હતી.

(૧) મહેશ શું કરતો હતો?

✓ મહેશ લખતો હતો.

(૨) છોકરીઓ શું કરતી હતી?

✓ છોકરીઓ દોરડા કૂદતી હતી.

(3) जुत शुं करते हतो?

✓ जुत वांचते हतो.

(4) रींकु शुं करती हती?

✓ रींकु टीवी जोती हती.

(5) फोरम शुं करती हती?

✓ फोरम रसोई करती हती.

□ વાક્યો વાંચો, જુદાં પાડો :

વાક્ય વાંચો 'પહેલાં થયું તેની નીચે _____ અને પછી થયું હોય
તેની _____ નીચે કરો'

1. વિરાટે બુટ પહેર્યો. હવે એ નિશાળે જવા સીડી ઉત્તરે છે.
2. વિરાજ હાથ ધૂએ છે, કારણ કે એ ધૂળમાં રમતી હતી.
3. નીલા સફરજન ખાય છે. કેમ કે તેને ભૂખ લાગી હતી.

૪. રૂબિનાએ બહાર ખાધું હતું એટલે એને પેટમાં દુઃખે છે.

૫. મારી પાસે ચાર પેન હતી અને આનંદે મને એક પેન આપી.

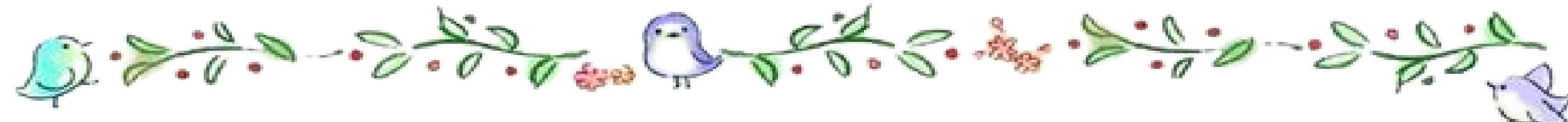
૬. સાઇકલમાં પંચર પડ્યું માટે કું ચાલું છું.

૭. કાલે રવિવાર હતો એટલે સેરેના આજે દવાખાને જાય છે.

□ નીચે આપેલ વાક્યોને ગઈકાલ, આજ, આવતીકાલના ખાનામાં મૂકો :

૧. આંશી પુસ્તક વાંચશે.
૨. સંજય શાળાએ જાય છે.
૩. નિલોફર શાંત બેઠી હતી.
૪. પ્રીતિ પાણી ભરે છે.
૫. કાજલ દોડશે.
૬. વિશાલ રમતો હતો.
૭. ગૌરવ આણંદ ગયો હતો.
૮. કું લખું છું.

રવિવાર આજ	ગઈકાલ શનિવાર	સોમવાર આવતીકાલ
(૧) આંશી પુસ્તક વાંચે છે.	આંશી પુસ્તક વાંચતી હતી.	આંશી પુસ્તક વાંચશે.
(૨) સંજય શાળાએ જાય છે.	સંજય શાળાએ જતો હતો.	સંજય શાળાએ જશે.
(૩) નિલોફર શાંત બેઠી છે.	નિલોફર શાંત બેઠી હતી.	નિલોફર શાંત બેઠી હશે.
(૪) પ્રીતિ પાણી ભરે છે.	પ્રીતિ પાણી ભરતી હતી.	પ્રીતિ પાણી ભરશે.

૧. આંશી પુસ્તક વાંચશે.
૨. સંજ્ય શાળાએ જાય છે.
૩. નિલોફર શાંત બેઠી હતી.
૪. પ્રીતિ પાણી ભરે છે.
૫. કાજલ દોડશે.
૬. વિશાલ રમતો હતો.
૭. ગૌરવ આણંદ ગયો હતો.
૮. હું લખું છું.

રવિવાર આજ	ગઈકાલ શનિવાર	સોમવાર આવતીકાલ
(૫) કાજલ દોડે છે.	કાજલ દોડતી હતી.	કાજલ દોડશે.
(૬) વિશાલ રમે છે.	વિશાલ રમતો હતો.	વિશાલ રમશે.
(૭) ગૌરવ આણંદ જાય છે.	ગૌરવ આણંદ ગયો હતો.	ગૌરવ આણંદ જશે.
(૮) હું લખું છું.	હું લખતો હતો.	હું લખીશ.

વાક્ય વાંચો. ક્રૈસમાં આપેલ કિયાનો ઉપયોગ કરી ખાલીજવ્યા પૂરો :

1. હું સવારે વહેલી ઊઠી ત્યારે મારા રૂમમાં ચકલી ચીં ચીં કરતી હતી (કરવું). અત્યારે તે અંગણામાં ચીં ચીં કરે છે (કરવું).
2. ગઈકાલે ઝડ પર વાંદરાભાઈ ગીત ગાતા હતા (ગાવું). આજે ઘરના છાપરા પર વાંદરાભાઈ ગીત ગાય છે (ગાવું).

૩. રુદ્રએ ગઈકાલે લગ્નમાં પૂરી ખાધી હતી (ખાવું).

આજે શાળામાં પણ તે પૂરી ખાય છે (ખાવું).

૪. અંકિત રજાઓમાં અમદાવાદ ગયો હતો (જવું).

અત્યારે તે નડિયાદ જાય છે (જવું).

૫. જાવેદે બાગમાં ફૂલછોડ રોખ્યા હતા (રોપવું).

આજે તે તુલસીનો છોડ રોપે છે (રોપવું).

□ આપેલ અક્ષર અને ચિત્રને ધ્યાનપૂર્વક જુઓ.

આ

રા

ત

કા

જી

ને

દિ

ન

પ્ર

કા

શ

ભ

રે

લો

છે

મા

ઘ

હો

રં

ગો

નો

મે

જો

□ ચિત્ર પરથી શબ્દો બનાવો, લખો.

(૧) ☺ 🌞 આકાશ

(૨) 🌳 દિન

(૩) 🐟 મામા

(૪) 🟢 ★ રેત

(૫) 🍽️ રંગો

(૬) ⚡ મેળો

(૭) ❤️ ઘરે

(૮) 🏠 મારા

(૯) 🐟 ▲ માળો

(૧૦) 🌙 ✨ કાળી

(૧૧) ☺ 🕶 આશા

(૧૨) 🟢 રેલો

□ ચિત્ર પરથી વાક્ય બનાવો, લખો :

- (૧)

મારા ઘરે રંગો છે.

- (૨)

આ રાત કાળી છે.

- (૩)

આલ તો રંગોનો મેળો છે.

(૪)

દિન પ્રકાશ ભરેલો છે.

(૫)

દિનેશ ને પ્રકાશમાં ઘરે છે.

□ મોટેથી ગાયો :

ઉંદરમામા કેવા શાણા,

ચું ચું કરતા ગાય.

મીની પાસે આવે ત્યાં તો

દરમાં પેસી જાય.

□ હસો :

પોલીસ : તને ક્યારેય જેલ થઈ છે?

ગુનેગાર : (રડતાં રડતાં) ના, સાહેબ.

પોલીસ : એમાં રડ છે શું? હમણાં જ મોકલી એં.

THANKS

FOR WATCHING